

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4419/2560

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) โจทก์ ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลอาญาธนบุรีเจ้าพนักงานรัตติยา เพ็ญโฉมหรือตุลยมหากำธรจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6, ป.พ.พ. มาตรา 241, พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95, ป.วิ.อ. มาตรา 119, พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 มาตรา 2

ย่อ / หลักกฎหมาย

ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 6 เจ้าหนี้มีประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดเหนี่ยวหรือเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิบังคับได้ ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ และ ป.พ.พ. มาตรา 241 บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นผู้ครอบทรัพย์สินของผู้อื่น และมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์แก่ตนเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินซึ่งครอบนั้นไซ้ ท่านว่าผู้นั้นจะยึดเหนี่ยวทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะได้ชำระหนี้ก็ได้..." การที่ลูกหนี้นำโฉนดที่ดินซึ่งลูกหนี้เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์มาเป็นทรัพย์สินหลักประกันในการขอลดปล่อยตัวจำเลยในคดีอาญานั้น เจ้าหนี้หรือศาลอาญาธนบุรีเพียงแต่ยึดถือโฉนดดังกล่าวไว้เท่านั้น หาได้เป็นผู้เข้าครอบครองที่ดินตามโฉนดอันเป็นหลักประกันดังกล่าวไม่ แม้ว่าศาลอาญาธนบุรีจะมีหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดินดังกล่าวก็เพื่อประโยชน์มิให้ลูกหนี้โอนทรัพย์สินต่อไปเท่านั้น หากทำให้เจ้าหนี้หรือศาลอาญาธนบุรีมีบุริมสิทธิเหนือที่ดินดังกล่าวแต่อย่างใด ส่วนการที่ลูกหนี้ส่งมอบโฉนดที่ดินให้แก่เจ้าหนี้ไว้วันนั้น ก็มีผลเป็นเพียงบุคคลสิทธิที่จะให้เจ้าหนี้มีสิทธิยึดถือหนังสือกรรมสิทธิ์ดังกล่าวไว้จนกว่าจะมีการปฏิบัติตามสัญญาหรือสัญญาประกันสิ้นสุดลง เจ้าหนี้จึงไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ดังนั้น เจ้าหนี้จะขอบังคับหรือใช้สิทธิในฐานะเจ้าหนี้มีประกันตามที่บัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 95 หาได้ไม่ ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกามีการแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. มาตรา 119 วรรคสอง โดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 ซึ่งบัญญัติว่า "เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นที่นำมาวางต่อศาลเพื่อเป็นหลักประกันตามมาตรา 114 ไม่อยู่ในข่ายที่จะถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นจนกว่าความรับผิดชอบตามสัญญาประกันจะระงับสิ้นไป เว้นแต่ศาลเห็นว่าหนี้ของเจ้าหนี้นั้นมีได้เกิดจากการฉ้อฉลและมีคำสั่งให้ปล่อยทรัพย์สินดังกล่าว" โดยมีผลใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (วันที่ 30 ธันวาคม 2558) เป็นต้นไป ตาม พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 มาตรา 2 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับแก่คดีทั้งหมดรวมถึงคดีนี้ด้วย เมื่อที่ดินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้ในฐานะผู้ประกันนำมาวางเป็นหลักประกันต่อศาลในการร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยในคดีอาญา และลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ส่งตัวจำเลยต่อศาลจนศาลมีคำสั่งปรับตามสัญญาประกัน กรณีต้องด้วย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 ที่ดินที่ลูกหนี้นำมาวางเป็นหลักประกันต่อศาลอาญาธนบุรีจึงไม่อาจถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นได้ เว้นแต่ศาลในคดีอาญาจะได้สั่งปล่อยทรัพย์สินนั้น ในชั้นนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมเข้ากองทรัพย์สินของจำเลยได้ให้ดำเนินการตาม ป.วิ.อ. มาตรา 119 วรรคสองก่อน

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ (จำเลย) เด็ดขาด เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 ต่อมาวันที่ 7 มิถุนายน 2555 เจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่ดินโฉนดเลขที่ 28194, 28199, 28206 และ 28207 ตำบลกะแดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูก พินาศทรัพย์เด็ดขาด โดยต้องการบังคับคดีเอาหลักประกันตามคำสั่งและหมายบังคับคดีของ ศาลอาญารธนบุรี คดีหมายเลขดำที่ 2136/2548 ในฐานะเจ้าหนี้มีประกัน ตามพระราชบัญญัติ ล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 95 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งว่า แม้ลูกหนี้จะนำทรัพย์สินมาวาง เป็นประกันในการทำสัญญาประกันตัวผู้ต้องหาในคดีอาญา ก็ได้ทำให้เจ้าหนี้อยู่ในฐานะเป็นผู้มี สิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำ หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้อาจมีสิทธิที่บังคับ ได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำจึงไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา 6 ไม่อาจใช้สิทธิอย่าง เจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา 95 ได้ ยกคำร้อง เจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอให้มีการสั่งให้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปล่อยที่ดินโฉนดเลขที่ 28194, 28199, 28206 และ 28207 ตำบลกะแดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พร้อมทั้งที่ดินดั่งกล่าวแก่เจ้าหนี้ เพื่อที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิบังคับคดีกับที่ดินดั่งกล่าวตามคำสั่งและหมายบังคับคดีของศาล หรือมีคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินดั่งกล่าวและนำเงินมาชำระหนี้แก่ เจ้าหนี้โดยอาศัยสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำคัดค้าน ขอให้ยกคำร้อง ศาลล้มละลายกลางวินิจฉัยว่า เจ้าหนี้ไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกัน คำสั่งของ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ชอบแล้ว จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ เจ้าหนี้ อุทธรณ์ต่อศาลฎีกาโดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีล้มละลายวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังเป็นยุติว่า วันที่ 14 มีนาคม 2548 ลูกหนี้ทำสัญญาเป็นผู้ประกันจำเลยใน การร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว ในคดีของศาลอาญารธนบุรี คดีหมายเลขดำที่ 2136/2548 โดยตีราคา หลักประกันเป็นเงิน 800,000 บาท และลูกหนี้ได้นำโฉนดที่ดินเลขที่ 28194, 28199, 28206 และ 28207 ตำบลกะแดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี วางไว้เป็นหลักประกันต่อศาล ต่อมาวันที่ 23 มีนาคม 2548 ลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ส่งตัวจำเลยต่อศาลอาญารธนบุรีและศาลมีคำสั่ง ปรับลูกหนี้ตามสัญญาประกัน คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของเจ้าหนี้ว่า เจ้าหนี้มีสิทธิขอให้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการบังคับเอาหลักประกันที่ดินโฉนดเลขที่ 28194, 28199, 28206 และ 28207 ตำบลกะแดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในฐานะ เจ้าหนี้มีประกันหรือไม่ เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 6 เจ้าหนี้มีประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำ หรือสิทธิยึดหน่วงหรือ เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 241 บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นผู้ครองทรัพย์สินของผู้อื่นและมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์แก่ตนเกี่ยวกับ ทรัพย์สินซึ่งครองนั้นไซ้ ท่านว่าผู้นั้นจะยึดหน่วงทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะได้ชำระหนี้ก็ได้..." การที่ ลูกหนี้นำโฉนดที่ดินเลขที่ 28194, 28199, 28206 และ 28207 ตำบลกะแดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งลูกหนี้เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์มาเป็นทรัพย์สินหลักประกันในการขอปล่อยตัว จำเลยในคดีอาญานั้น เจ้าหนี้หรือศาลอาญารธนบุรี เพียงแต่ยึดถือโฉนดดังกล่าวไว้เท่านั้น หาได้เป็น ผู้เข้าครอบครองที่ดินตามโฉนดอันเป็นหลักประกันดังกล่าวไว้ไม่ แม้ว่าศาลอาญารธนบุรีจะมีหนังสือ แจ้งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดิน ดังกล่าวก็เพื่อประโยชน์มิให้ลูกหนี้โอนทรัพย์สินต่อไปเท่านั้น หาทำให้เจ้าหนี้หรือศาลอาญารธนบุรีมี

บุริมสิทธิเหนือที่ดินดังกล่าวแต่อย่างใด ส่วนการที่ลูกหนี้ส่งมอบโฉนดที่ดินให้แก่เจ้าหนี้ไว้นั้น ก็มีผลเป็นเพียงบุคคลสิทธิที่จะให้เจ้าหนี้มีสิทธิยึดถือหนังสือกรรมสิทธิ์ดังกล่าวไว้จนกว่าจะมีการปฏิบัติตามสัญญาหรือสัญญาประกันสิ้นสุดลง เจ้าหนี้จึงไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้ประกัน ดังนั้น เจ้าหนี้จะขอบังคับหรือใช้สิทธิในฐานะเจ้าหนี้มีประกันตามที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 95 หาได้ไม่ แต่อย่างไรก็ตาม ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกามีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 วรรคสอง โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 ซึ่งบัญญัติว่า "เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นที่นำมาวางต่อศาลเพื่อเป็นหลักประกันตามมาตรา 114 ไม่อยู่ในข่ายที่จะถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นจนกว่าความรับผิดชอบตามสัญญาประกันจะระงับสิ้นไป เว้นแต่ศาลเห็นว่าหนี้ของเจ้าหนี้นั้นมีได้เกิดจากการฉ้อฉลและมีคำสั่งให้ปล่อยทรัพย์สินดังกล่าว" โดยมีผลใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (วันที่ 30 ธันวาคม 2558) เป็นต้นไป ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 มาตรา 2 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแก่คดีทั้งหมดรวมถึงคดีนี้ด้วย เมื่อที่ดินโฉนดเลขที่ 28194, 28199, 28206 และ 28207 ตำบลกะแดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้ในฐานะผู้ประกันนำมาวางเป็นหลักประกันต่อศาลในการร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ 2136/2558 ของศาลอาญารธนบุรี และลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ส่งตัวจำเลยต่อศาลจนศาลมีคำสั่งปฏิบัติตามสัญญาประกัน ที่ดินที่ลูกหนี้นำมาวางต่อศาลอาญารธนบุรีดังกล่าว กรณีต้องด้วยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 ที่ดินที่ลูกหนี้นำมาวางเป็นประกันต่อศาลอาญารธนบุรีจึงไม่อาจถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นได้ เว้นแต่ศาลในคดีอาญาจะได้สั่งปล่อยทรัพย์สินนั้น ในชั้นนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังไม่อาจรวบรวมที่ดินดังกล่าวเข้ากองทรัพย์สินของจำเลยได้ กรณีจะต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 วรรคสอง ก่อน ที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกคำร้องของเจ้าหนี้ในส่วนที่ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งมอบโฉนดที่ดินคืนให้แก่เจ้าหนี้ ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของเจ้าหนี้ฟังขึ้นบางส่วน พิพากษาแก้เป็นว่า ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งมอบโฉนดที่ดินเลขที่ 28194, 28199, 28206 และ 28207 ตำบลกะแดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี คืนแก่เจ้าหนี้เพื่อเจ้าหนี้จะได้นำไปดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 119 ต่อไป คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นนี้ให้เป็นพับ

องค์คณะ

ทวิศักดิ์ ทองภักดี · ชำนาญ รวีวรรณพงษ์ · สุทธินันท์ เสียมสกุล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4419/2560>